

Dosarul nr. 2ra-658/22
2-21053537-01-2ra-13052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. S. Dimitriu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, D. Băbălău, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

20 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Olga Dragomir
(Țurcan) împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient
accesoriu executorul judecătoresc Anatolie Ciorba cu privire la constatarea încălcării
dreptului la executare în termen rezonabil a documentului executoriu, încălcarea art. 6
CEDO și a Protocolului 1 al Convenției, repararea prejudiciului material și moral și
compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 24 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost admis apelul declarat de către Olga Dragomir (Țurcan), reprezentată de avocatul
Lilian Osoian și a fost casată parțial hotărârea din 24 septembrie 2021 a Judecătoriei
Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 12 aprilie 2021, Olga Dragomir (Țurcan) a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
executorul judecătoresc Anatolie Ciorba cu privire la constatarea încălcării dreptului
la executare în termen rezonabil a documentului executoriu, încălcarea art. 6 CEDO și
a Protocolului 1 Adițional al Convenției, repararea prejudiciului material și moral și
compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, prin hotărârea nr. 2-605/12 din 13
iunie 2012 a Judecătoriei Ialoveni, s-a dispus încasarea din contul lui Vasile Vieru în
beneficiul său a pensiei alimentare pentru întreținerea copilului minor XXXXX, a.n.
XXXXX, în mărime de 1/4 lei lunar, începând cu 06 martie 2012 și a cheltuielilor de
judecată în mărime de 950 lei.

A precizat că, la 15 decembrie 2020 a fost stabilită o restanță la pensia

alimentară în mărime de 138 895 lei, hotărârea judecătorească nefiind executată din cauza lucrului ineficient al sistemului de executare silită.

Reclamanta a afirmat că, în adresa Ministerului Justiției al RM și în adresa executorului judecătoresc Anatolie Ciorba au fost adresate mai multe petiții, însă organele de executare a hotărârii judecătorești nu au reacționat adecvat la acestea. Iar conform informațiilor de la executorul judecătoresc Anatolie Ciorba, tergiversarea executării hotărârii judecătorești nu îi este imputabilă.

Consideră că o autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor, ori altfel de motive ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. La fel și pronunțarea unei hotărâri care se cunoaște cu certitudine că nu va fi executată.

A subliniat că, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale, dar întârzierea nu poate fi astfel încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V).

A mai invocat că, prin omisiunea timp de mai mulți ani de a lua măsurile necesare pentru executarea hotărârilor judecătorești irevocabile în această cauză, autoritățile moldovenești ar putea priva reclamanta de drepturile sale conform art. 6 § 1 al Convenției.

A solicitat reclamanta constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material în mărime de 138 895 lei, repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 24 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă.

Instanța de fond a stabilit că, prin prisma jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului aprecierea termenului rezonabil de executare urmează a fi făcut după anumite criterii, precum: complexitatea cauzei, comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților, și miza (interesul) pentru reclamant.

Conform Raportului executorului judecătoresc Anatolie Ciorbă s-a constatat că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești și anume executorul judecătoresc Anatolie Ciorbă a întreprins toate măsurile necesare în vederea executării documentului executoriu vizând repararea prejudiciului, în baza principiului disponibilității prevăzut în art. 4 din Codul de Executare, conform căruia creditorul dispune de dreptul de a cere executarea silită a documentelor executorii, precum și de a renunța la executarea începută sau de a amâna pornirea ei, în limitele prescripției dreptului stabilit.

Instanța de fond a relevat că complexitatea cauzei se manifestă prin imposibilitatea executării hotărârii instanței de judecată privind încasarea datoriei de la Vasile Vieru, reieșind din faptul că conform raportului motivat în privința debitorului nu sunt înregistrate careva bunuri mobile, imobile, de asemenea s-a constatat că debitorul nu deține careva conturi bancare care ar putea fi urmărite în scopul executării documentului executoriu sus menționat.

Referitor la aprecierea comportamentului reclamantei, instanța de fond a menționat că potrivit afirmațiilor reprezentantului Ministerului Justiției desprinse din

conținutul referinței coroborate cu raportul executorului judecătoresc și restul materialelor, precum și însăși argumentele din cerere, aceasta nu a întreprins acțiunile necesare în vederea executării hotărârii, astfel creditorul pasiv așteptând practic executarea documentului executoriu. Mai mult, de către reprezentantul reclamantei fiind confirmată în ședința de judecată adresarea reclamante la executorul judecătoresc, din momentul intentării procedurii de executare, anul 2012, doar de 4-5 ori, invocând ieșirea sa din pasivitate doar în perioada imediat anterioară depunerii cererii de chemare în judecată, adică la sfârșitul anului 2020.

S-a notat că reclamanta deținea diverse pârghii procedurale de a insista/solicita executarea documentului executoriu, materializate prin contestații la actele de executare sau la inacțiunile executorului, cereri de atragere la răspundere contravențională sau eventual penală, aplicarea față de debitor a altor măsuri: aducerea forțată, interdicția de a părăsi țara etc. Relevante în acest sens fiind și constatările jurisprudenței CEDO, potrivit cărora comportamentul reclamanților constituie un fapt obiectiv, neimputabil statului pârât, care trebuie luat în considerare pentru a răspunde la întrebarea dacă procedura a depășit sau nu termenul rezonabil cerut de art. 6 § 1 [Poiss împotriva Austriei, pct. 57; Wiesinger împotriva Austriei, pct. 57; Humen împotriva Poloniei (MC), pct. 66].

În acest sens, instanța de fond a admis alegațiile reprezentantului pârâtului, precum că în scopul de a sancționa pasivitatea autorităților, de a executa hotărârea urma a fi sesizată instanța cu o contestație în recurs, conform Codului de executare, pentru a se plânde de acțiunile sau inacțiunile executorului judecătoresc, iar de către reprezentantul reclamantei nefiind invocat și nici probat rolul activ al creditorului în cadrul procedurii de executare sau înaintarea unor cereri/contestații asupra acțiunilor/inacțiunilor executorului judecătoresc Anatolie Ciorba, conform prevederilor art. 161 alin. (1) din Codul de executare.

Cu referire la pretenția privind încasarea prejudiciului moral, instanța de fond analizând comportamentul executorului judecătoresc prin prisma raportului motivat prezentat, a reținut că nu poate fi vorba despre neîntreprinderea tuturor măsurilor necesare în vederea executării documentului executoriu nominalizat supra, în condițiile în care executorul judecătoresc a reacționat imediat în vederea executării documentului executoriu și în acest sens nu îi poate fi imputată tergiversarea executării.

Subsecvent s-a reținut că, art. 6 din Convenție garantează oricărei persoane dreptul de acces la justiție, care are drept consecință dreptul la executarea hotărârilor judecătorești definitive. Totuși, acest drept nu poate să oblige un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele, în schimb, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin.

Instanța de fond a mai relevat că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la acordarea prejudiciilor, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Mai mult ca atât, acordarea prejudiciului conform legii nominalizate nu constituie o regulă generală, dar o excepție de la această regulă care necesită a fi confirmată prin anumite criterii bine definite.

La 08 octombrie 2021 Olga Țurcan, reprezentată de avocatul Lilian Osoian a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 24 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Olga Dragomir (Țurcan), reprezentată de avocatul Lilian Osoian, a fost casată parțial hotărârea din 24 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre prin care a fost constatată încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a documentului executoriu și a fost încasată din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Olgăi Dragomir (Țurcan) suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest hotărârea a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că procedura de executare a hotărârii din 13 iunie 2012 a Judecătorei Ialoveni, prin care s-a dispus încasarea de la Vasile Vieru în beneficiul Olgăi Țurcan, a pensiei pentru întreținerea copilului minor Ion Vieru, născut la 06.01.2008, în mărime de $\frac{1}{4}$ din veniturile lunare, începând cu 06 martie 2012 și până la atingerea majoratului de către copil, a fost intentată la 08 august 2012 de către executorul judecătoresc Svetlana Mocan, fiind ulterior preluată spre executare de către executorul judecătoresc Anatolie Ciorba.

Potrivit art. 2 din Codul de Executare, executorul judecătoresc asigură executarea silită a documentelor executorii în strictă conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative.

Conform art. 60 alin. (1) din Codul de executare, procedura de executare se intentează la cererea creditorului urmăritor sau, în cazurile prevăzute de prezentul cod, la demersul instanței de judecată, cu prezentarea documentului executoriu spre executare.

În continuare, conform art.70 alin. (2) din Codul de executare, executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acțiunile necesare în vederea executării hotărârii judecătorești.

Articolul 6 paragraf 1 din Convenția Europeană, garantează dreptul persoanei la un proces echitabil, și stipulează că, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Un remediu intern eficient de apărare a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești a fost instituit prin Legea nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen

rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că actele cauzei denotă cu certitudine încălcarea dreptului la executarea hotărârii în termen rezonabil.

Cu privire la capătul de cerere ce ține de încasarea prejudiciului moral, instanța de apel, constatând încălcarea dreptului Olgăi Dragomir (Țurcan) la executarea hotărârii în termen rezonabil a considerat suma de 50 000 lei ca fiind echitabilă pentru suferințele fizice și psihice suportate de către Olga Dragomir (Țurcan) în coraport cu dreptul încălcat, în legătură cu omisiunea autorităților statale de a executa o hotărâre definitivă și irevocabilă pe parcursul a mai mult de 8 ani.

La 20 aprilie 2022 Ministerul Justiției, reprezentat de Vadim Bejan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului reprezentantul recurentului a indicat că, instanța de apel eronat a apreciat și a interpretat dreptul material prevăzut de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, or instituirea remediei naționale prin adoptarea acestei legi privește obligația instanțelor naționale de aplicare și interpretare a termenilor din prezenta lege prin prisma legislației naționale a prevederilor CEDO.

A invocat că trebuie să se facă o distincție între creanțele deținute împotriva statului (cauza Burdov împotriva Rusiei (nr. 2) pct. 68 și 69, pct. 72) și cele deținute împotriva unei persoane fizice, care nu pot angaja responsabilitatea statului din cauza neplății unei creanțe executorii, ca urmare a insolvenței unui debitor „privat” (cauza Sanglier împotriva Franței, pct. 39; cauza Ciprova împotriva Republicii Cehe și Cubănit împotriva României).

Reprezentantul recurentului a menționat că, poate fi angajată responsabilitatea statului în cazul în care autoritățile publice implicate în procedura de executare nu dau dovadă de diligența cuvenită sau, mai mult, împiedică executarea hotărârii (cauza Fouklex împotriva Ucrainei, pct. 67). Măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea executării trebuie să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea (cauza Ruianu împotriva României, pct. 66), ținând seama de obligației ce le revin în calitate de depozitari ai forței publice în materie de executare.

A afirmat că, din materialele dosarului se constată că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești a depus diligența necesară în vederea executării documentului executoriu. Totodată, nu există în acest caz nicio hotărâre de sancționare disciplinară a executorului judecătoresc Anatolie Ciorba.

Reprezentantul recurentului a subliniat că, în scopul de a sancționa pasivitatea invocată autorităților și de a executa hotărârea judecătorească, intimata ar fi trebuit să sesizeze instanța cu o contestație în recurs, în conformitate cu Codul de executare, pentru a se plânde de acțiunile sau inacțiunile executorului judecătoresc și să inițieze o acțiune disciplinară împotriva acestuia, pentru ca astfel să fie constatată vinovăția. Or, aceste căi de atac au fost accesibile și efective intimitei.

A mai indicat că, conform raportului nr. 704 din 20 mai 2021, anexat la materialele dosarului, ca urmare a emiterii încheierii privind asigurarea executării care a fost expedită tuturor băncilor din țară, executorul judecătoresc Anatolie Ciorba s-a deplasat la domiciliul debitorului unde a constatat că ultimul nu locuiește pe adresa

indicată. Totodată, a emis încheierea privind stabilirea restanței la plata pensiei alimentare.

A specificat că în urma verificării bunurilor debitorului s-a stabilit că ultimul nu dispune de conturi bancare.

Reprezentantul recurentului a mai subliniat că, în cadrul ședinței de judecată reprezentantul intimatului a recunoscut că debitorul procedurii de executare își schimbă de mai multe ori reședința, ceea ce permite de a concluzia dificultatea determinării competenței teritoriale și implicit executarea documentului executoriu.

Cu privire la prejudiciul încasat, reprezentantul recurentului a reținut că despăgubirea acordată de CEDO în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințele psihice sau fizice. Iar prin natura lor, daunele morale nu se interpretează la calcule exacte.

A notat că, dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerație standardele care decurg din jurisprudența sa.

Reprezentantul recurentului a invocat că existența prejudiciului considerabil presupune două elemente ce urmează a fi constatate: însăși existența prejudiciului și caracterul considerabil al acestuia. Iar legătura de cauzalitate între încălcarea și prejudiciu urmează a fi probată de intimat.

A specificat că, atunci când se stabilește prejudiciul moral, CEDO i-a în calcul nivelul de trai, venitul populației din statul vizat, astfel prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

Prin notificarea din 16 mai 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia recursului, înștiințându-i despre necesitatea depunerii referinței (f. d. 160).

Prin referința din 20 iunie 2022, intervenientul accesoriu executorul judecătoresc Anatolie Ciorba a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

Prin referința din 01 iulie 2022, Olga Dragomir (Țurcan), reprezentată de avocatul Lilian Osoian a solicitat declararea recursului inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău, prin intermediul poștei electronice a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei contestate la 12 aprilie 2022 (f.d.149).

Astfel, recursul declarat la 20 aprilie 2022 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției, reprezentat de Vadim Bejan nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al

Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, reprezentat de Vadim Bejan, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției, reprezentat de Vadim Bejan ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic